

UTSJOKI • OHCEJOHKA

KASVUN
KAVERIT
Part of Aallon Group

ARCTIC FACTORY

LAPIN LIITTO

Vipuvoimaa
EU:lta
2014–2020

Euroopan unioni
Euroopan suhteiden vuosi

Yritysneuvontapalvelut Utsjokilaisille yrittäjille

MITÄ APUA YRITYKSESI LIIKETOIMINNAN
KEHITTÄMISEEN ON SAATAVILLA?

Johannes Vallivaara / Kasvun Kaverit

Mie

- Kasvun Kaverit
 - tilitoimisto ja liikkeenjohdon valmennuspalvelut
- Johannes Vallivaara
 - yritysten kehittämistehtävissä yli 15 vuotta
 - rahoitus – neuvonta – kuntakenttä – aluehallinto – konsultointi/valmennus

Esityksen rakenne

- Nykytila yrityspalveluissa
- Tuet ja palvelut
- Tulevaisuuden mahdollisuus

Nykytila yrityspalveluissa

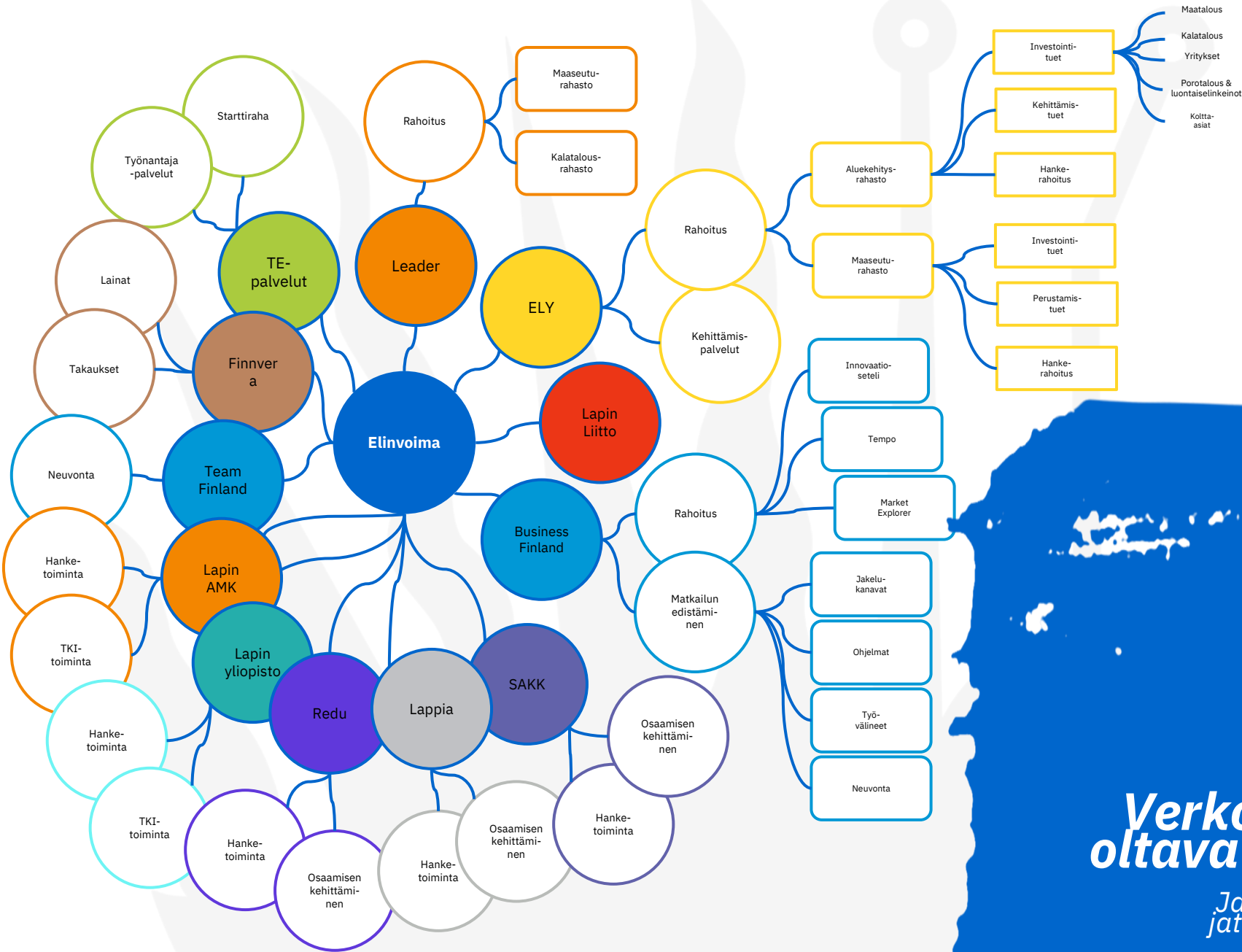
**Pienten kuntien yritysneuvonnassa
on vähäiset resurssit – ei aikaa
kunnon yritysneuvonnalle.**

Mm. osaamisen ylläpito, aktivointi, yrityskannan seuranta;
hankkeet tulevat ja menevät

***Elinkeinoneuvojan osaamis-
kentän on oltava erittäin laaja.***

Kukaan ei todellisuudessa pysty hallitsemaan tätä kaikkea.

Verkoştutuntemuksen on oltava äärimmäisen laajaa.

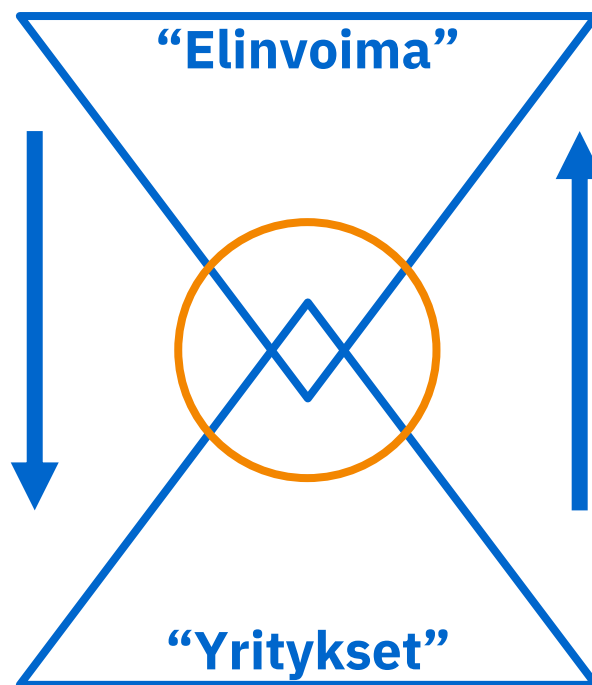
Ja tätä tulee kyetä päivittämään jatkuvasti "kartalla" pysymiseksi.

Jaetut resurssit:

Luodaan
toimintaympäristöä ja
tulevaisuuden
näkymää, jossa
yritykset voivat
menestyä.

Kunnan elinvoiman edistäminen

Yrityksen liiketoiminnan edistäminen

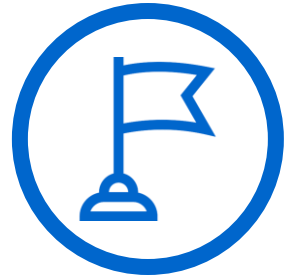
Synnytetään
työpaikkoja, jotta
kunnat voivat
menestyä.

(kunnallis-, kiinteistö-
& yhteisövero)

***Yrittäjät eivät löydä tarvitsemaansa
tietoa tai saa läheskään aina
kaipaamansa palvelua.***

*Toisaalta ei välttämättä ymmärretä tai luoteta julkisten
yrityspalveluiden mahdollisuuksiin.*

Tavoite

- Utsjoen kunnan **yrityspalveluiden** kehittäminen tunnistettuihin kriittisiin haasteisiin vastaten.
- Suunnitellaan jatkokehitystä ohjaava tarvelähtöinen palvelusuunnitelma/toimintamalli.
- Tavoitteena koota yritys- ja elinvoimapalveluiden tuottajat “yhden luukun taakse”, tarjoten yrittäjälle loogisen ja jouhevan palvelupolun sekä mahdollistaen skaalaamisen tulevaisuudessa myös muihin kuntiin.

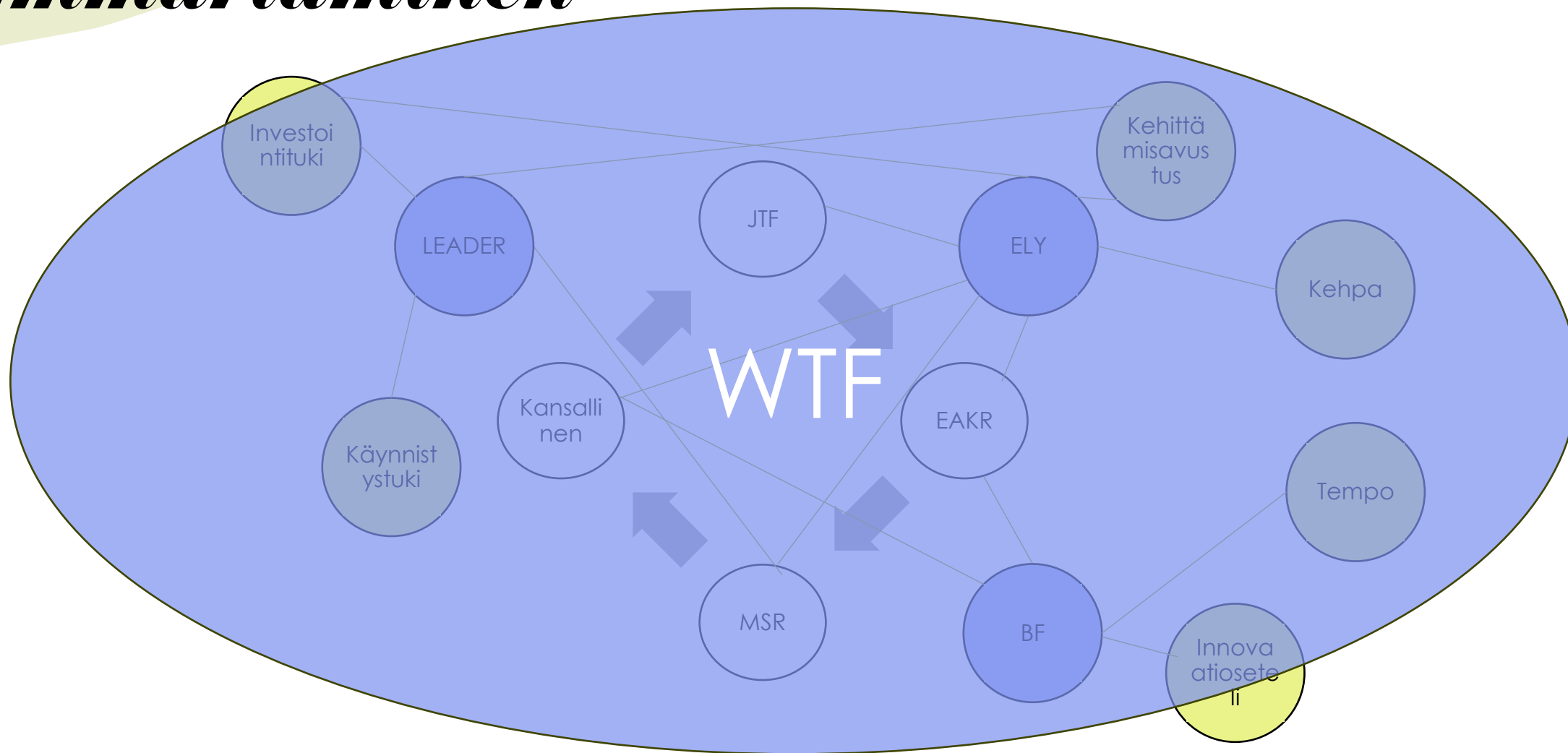
Ratkaisu

- **Fyysis-digitaalinen palvelumalli, joka tukee olemassa olevaa resurssia** – ei poista tämän tarvetta vaan tuo tukea, varmuutta ja “lisäkäsiä”.
- **Pohjautuu olemassa oleviin rakenteisiin** – ei “keksitä pyörää uudelleen” vaan yhdistellään olemassa olevaa ja muutetaan toimintatapoja.

Tuet ja palvelut

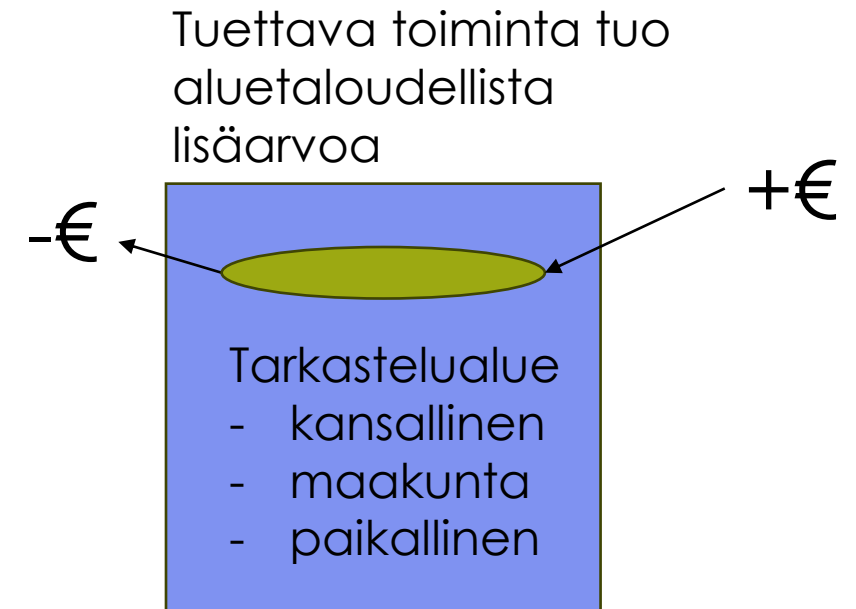

Avustusterminologia ja se ymmärtäminen

Miten miellän milloin tukikelpoinen ja kuka rahoittaa

- Paikallismarkkinoilta lisäarvoa (pienet hankkeet)
 - Leader toimintaryhmät
- Kansallisilta / kansainvälisiltä markkinoilta lisäarvoa
 - ELY-keskus
- Kansainvälisiltä markkinoilta lisäarvoa
 - Business Finland
- Ei poissulkevia, ja myös eri rahoitusinstrumenttien säännöt ohjaavat mistä voi ja kannattaa hakea
- Paikallisesti toimivat, ei suoraan aluetaloudellista lisäarvoa tuovat yritykset, vaatii enemmän perusteluita jotta läpäisee pisteytyksen ja täyttää rahoitusinstrumentin tarkoituksen

Yleisesti avustuksista

- Rahanjakoa ohjaa
 - Jaettavan instrumentin taustalla olevan rahaston säännöt (EAKR, JTF, MSR)
 - Lait ja asetukset
 - Alueelliset strategiat (älykkään erikoistumisen ohjelma, maaseutuohjelma, maakuntaohjelma)
 - Rahoitusohjeet
- => yleishyödyllisten hankkeiden rahanjakoa ohjaa samat asiakirjat hyvin pitkälti
- Ohjelmakausi 2021-2028 (2023-2027) vasta käynnistymässä
- Tuet aina harkinnanvaraisia

Keskeistä hankkeissa

Harkinnanvaraisuus!

KILPAILU-
TILANNE

KANNATTAVAN
TOIMINNAN
EDELLYTYKSET

LAIT JA
ASETUKSET

OHJELMAT JA
STRATEGIAT ja
SUUNNITELMAT

KOHDISTUU
ALUEELLE

RAHOITUS-
LINJAUKSET

RAJATTUUN
KEHITTÄMIS-
HANKKEESEEN

Raha

PÄÄOMAT

Reaali

Osaaminen

Välillisesti

LUVAT

PAKOTTEET

MERKITTÄVYYS

Yritykselle,
vaikuttavuuteen
sekä itse
toteuttamiseen

VAIKUTTAVUUS Kasvu
ja työpaikat

Välittömästi

VASTUULLISUUS

DNSH

Alueelle

Lapin ELY

Yleisesti avustuksista

- Yleisiä myöntöedellytykset
 - Jatkuvan kannattavan toiminnan edellytykset
 - Avustuksella on merkittävä vaikutus hankkeen toteuttamiseen
 - Avustuksella on merkittävä vaikutus hakijan toimintaan kehittämisen kannalta
 - Ei vääristä kilpailua
 - Päätoimisuus (poikkeuksia)
 - Julkisluonteiset maksut on hoidettu tai järjestelty
 - Joissain tapauksissa luottoluokitus A tai parempi
 - Ja sitten on paljon poikkeuksia ja lisämääreitä
- => Ts. hanketta kirjoittaessa joitakin näistä asioista kannattaa tuoda korosteisesti esille

Yleisesti avustuksista

- Avustuksia ei **enää** kannata hakea kiireellisesti
 - käsittelyajat pitkähköt
 - mahdolliset hakuajat
 - Avustusten suunnitelmallisuus korostuu
 - ennakoon suunniteltuun hankkeeseen
 - toteutetaan suunnitelman mukaisesti -> mikäli muutoksia, ennen muutosten tekemistä haettava hyväksyntä muutokselle
- => rahoittaja sitoo rahat kun tekee päätöksen pois muiden käytettävistä

Yleisesti avustuksista

- Ympäristöasiat korostuvat
- Hankkeet pisteytetään ja hankkeet kilpailevat keskenään
- Investointien pysyvyys tuen viimeisen erän maksamisen jälkeen
- Tukea myönnetään investointeihin, kehittämiseen ja yritystoiminnan käynnistämiseen (ja paljon muuhun)
- **Maksetaan jälkijättöisesti toteutuneiden kulujen perusteella**
 - Ennakko mahdollista

Valtakunnalliset valintakriteerit

1. Toimenpiteen toteutuspaikka (15%)
2. Vaikutus alueellisten tavoitteiden saavuttamiseen (20%)
3. Toimenpiteen toteutettavuus (10%)
4. Merkittävää lisäarvoa taloudelliselle toiminnalle (25%)
5. Työllisyysvaikutukset (15%)
6. Toimenpiteen kokonaiskestävyys, vaikutukset kestävä kehityksen periaatteiden toteutumiseen (15%)

- 0 - 4 pistettä per kohta, puolikkaat käytössä
- Painotettujen pisteiden summan minimi 2 pistettä

Esimerkki pisteytyksestä: MSR

Yleisesti avustuksista

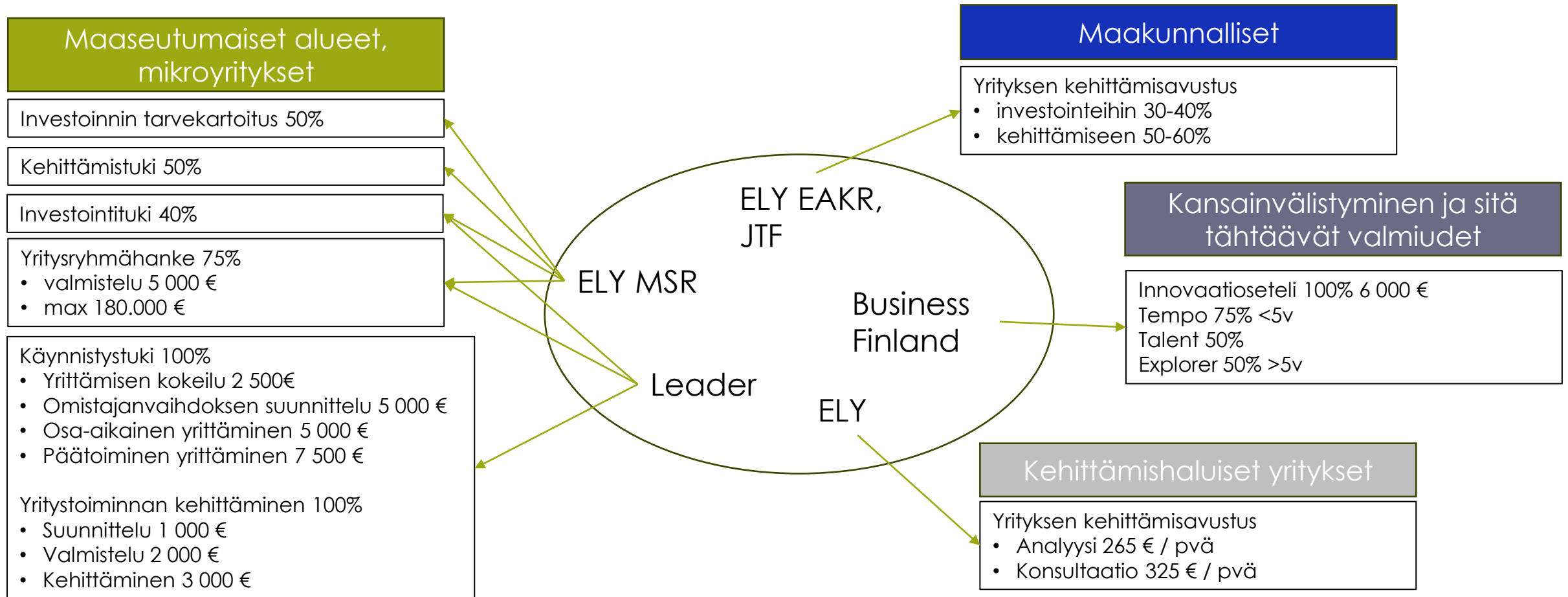
- Määrärahatilanne
 - Kaudet viiveellä liikkeelle, joten pari seuraavaa vuotta ei niin suurta kilpailua rahoituksesta
 - 2023
 - JTF 21,3 M€
 - EAKR 9,7 M€
 - 2024
 - JTF/EAKR 12 M€
 - 2025 – 2028
 - EAKR 10M€ / v?
 - 2023-2027 Leader + ELY MSR
 - 20 M€?

Avustusta haettava ennen aloitusta!!!!

Aloitukset tarkoittaa

- sopimuksen tai tilauksen tekemistä
 - rakennustöiden aloittamista
 - hankinnan toimitusta
 - hankintaa koskevaa maksua
 - muuta sitoumusta, joka tekee hankkeen toteuttamisesta peruuttamattoman
-
- Aloittamiseksi ei katsota hankkeen esivalmisteluihin liittyviä toimenpiteitä.
Varmista aina rahoittajalta mitä saa tehdä ja mitä ei ennen hakemuksen jättämistä!!!

Yleiset tuet pienille yrityksille

Jos haluan hakea avustusta, miten lähdän liikkeelle

Tee itsellesi lyhyt hankesuunnitelma: mitä kehittämistoimenpiteitä olet suunnitellut, millainen vaikutus niillä on toimintaasi ja mikä on niiden alustava kustannusarvio

Ota yhteyttä rahoittajaan, käy hankkeesi läpi hänen kanssaan. Rahoittaja ohjeistaa yleisellä tasolla hankkeen edistämisen osalta

Käynnistä varsinainen hankkeen suunnittelu itse tai käytä siihen asiantuntijoita apunasi

Jos haluan hakea avustusta, miten lähdän liikkeelle

- Liiketoimintasuunnitelman päivittäminen + hankesuunnitelma
- Tutustu rahoitusinstrumenttiin rahoittajan sivuilta ja ohjeista
- Kannattavuuslaskelmat 3-5 vuotta eteenpäin ottaen huomioon hankkeen investointien tai kehittämisen kulut ja oletetut vaikutukset
- Hankkeen rahoitussuunnitelma
 - liki aina avustus – pankki – finnvera (tällöin huomioitava mahdollinen yksityisen rahoituksen minimivaatimus)
 - lainalupaukset

Jos haluan hakea avustusta, miten lähden liikkeelle

- Luvituksen käynnistäminen
- Tarkennettu kustannusarvio
 - tarjoukset
 - rakentamisesta suunnittelijoiden tekemät
 - pääpiirrustukset (asema, pohja, leikkaus, julkisivu)
 - erikoissuunnitelmat (pohjatutkimukset, automaatio,...)
 - rakenne- ja LVI suunnitelmat
 - rakennusseloste

=> Avustus myönnetään haettujen dokumenttien perusteella määriteltyyn summaan, jota ei voi nostaa vaikka kulutaso nousisi

A group of business professionals in an office setting. A woman in a grey blazer is pointing at a tablet held by another person. A man in a dark suit and striped tie is visible on the left. There are coffee cups on the table. The text 'Newvonta .NYT' is overlaid in the center.

Newvonta .NYT

Yrittäjän tietopankki **YRITYSTULKKI**

Olen...

Aloittava yrittäjä

Toimiva yrittäjä

Yritystulkista löydät kattavan paketin yrityksen perustamiseen:

- ☐ liiketoimintasuunnitelmat
- ☐ kannattavuuslaskentaohjelmat
- ☐ sopimukset
- ☐ paljon käytännön tietoa yrittämisestä

Yrityksen perustamisen vaiheet:

1. Suunnittelu eli liiketoiminta- ja taloussuunnitelmien laadinta.
2. Lasketaan tarvittaessa investoinnin kannattavuus.
3. Selvitetään rahoitusvaihtoehdot sekä tuet ja avustukset.
4. Yhtiömuodon valinta, perustamisasiakirjojen laadinta ja rekisteröinti.
5. Käynnistäminen: sopimukset, kirjanpito, verotus yms.

Yritystulkista yrittäjälle

- ☐ Rahoitusvaihtoehdot, tuet ja avustukset
- ☐ Laskentaohjelmat ja liiketoimintasuunnitelmat
- ☐ Yrityksen ja yrittäjän verotus
- ☐ Investoinnin rahoitus ja investoinnin kannattavuuslaskelma
- ☐ Taloushallinnon niksit ja kassabudjettiohjelma
- ☐ Hinnoittele tuotteesi kannattavasti hinnoitteluohjelmilla
- ☐ Kilpailija-analyysillä sekä markkinointi- ja myyntisuunnitelmalla parempiin tuloksiin
- ☐ Yli 40 valmista lomaketta ja sopimuspohjaa liiketoiminnan, työsuhteasioiden, hallinnon ja viranomaisasioiden hoitamiseen.

Esimerkki yhtiön perustaminen

Yhtiömuotojen vertailu

Yritysmuodon valintaa kannattaa miettiä tarkasti. Usein kiinnitetään liikaa huomiota vain rekisteröintikustannuksiin ja yhtiön toiminnan helppouteen eikä henkilökohtaiseen tuloon tai yhtiön tulevaisuuteen. Yrityksen verotuksella ei yleensä yritystoiminnan alkuvaiheessa ole merkitystä, mutta **yrittäjän henkilökohtaisen nettotulon kannalta valitulla yhtiömuodolla voi olla suurikin merkitys**. Esim. toiminimiyrittäjä ei voi nostaa rahana matkakorvauksia tai päivärahoja eikä käyttää luontoisetuja. Yhtiömuodon valintaan varmasti vaikuttavia tekijöitä ovat yrityksen toimivuus käytännössä, yhtiömiesten määrä ja laatu, pääoman määrä sekä suhtautuminen yrittäjän riskiin.

Esimerkkejä yhtiömuotojen vaikutuksesta yrittäjän nettotuloon

1. Ruokakulut työmatkalla esim. 50 kokopäivärahaa

2. Kilometrikorvaus oman auton käytöstä, esim. työajoa 10 000 km/vuosi

3. Päiväraha, kun yli 10 tunnin matkapäiviä vuodessa 50 kpl

4. Luontoisedut

5. Yrittäjän kotona olevien tilojen käyttö yrityksen toimintaan

Neuvovat tahot

- Utsjoen kunnan elinkeinotoimisto **Juhán Länsman**
- Yritys-Suomi puhelinpalvelu
 - yrityksen perustaminen, julkiset yritys- ja työnantajapalvelut
- Pohjoisimman Lapin Leader / ELY / Business Finland
 - rahoitus
- TE-hallinto
 - starttiraha, työvoima, lomautukset
- Yrittäjän talousapu
- Lapin yrittäjät
 - edunvalvonta
 - omistajanvaihdokset
 - lakineuvonta
- Pohjola Norden
- Finnvera – lainat - vakuudet
- Kaupalliset
 - tilitoimistot, pankit, konsultit

Palvelupolut

- Ideasta liiketoiminnaksi
- Yrityksen perustaminen
- Liiketoiminnan kasvattaminen
- Talouden ja hallinnon neuvonta
- Kriisinhallinta ja yritystoiminnan lopettaminen
- Jatkuva koulutus ja verkostoituminen

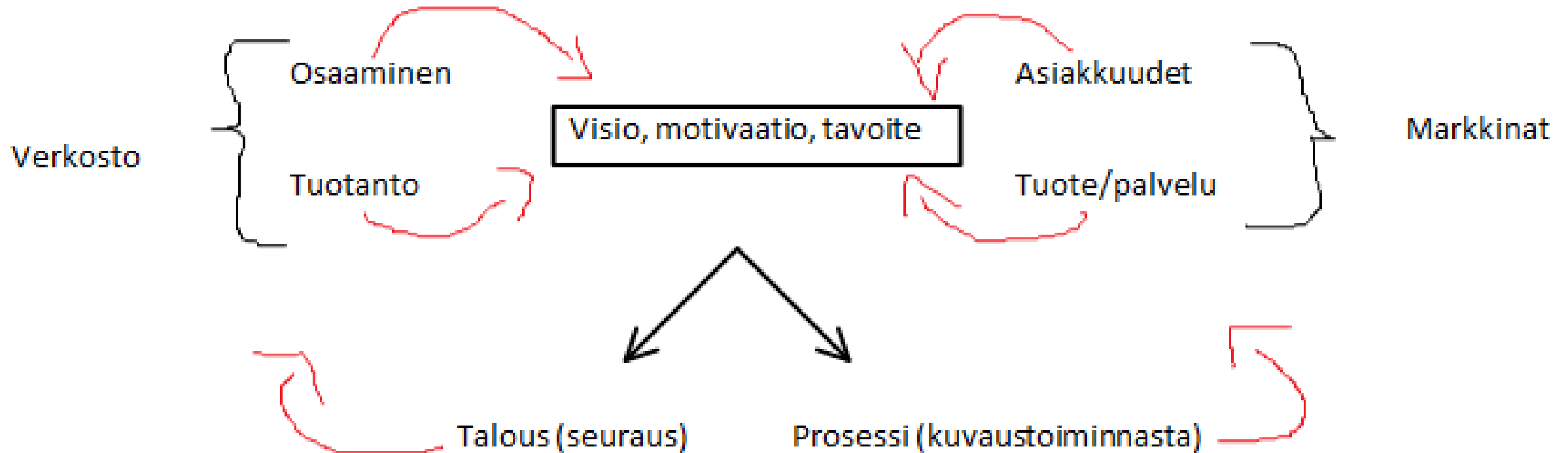

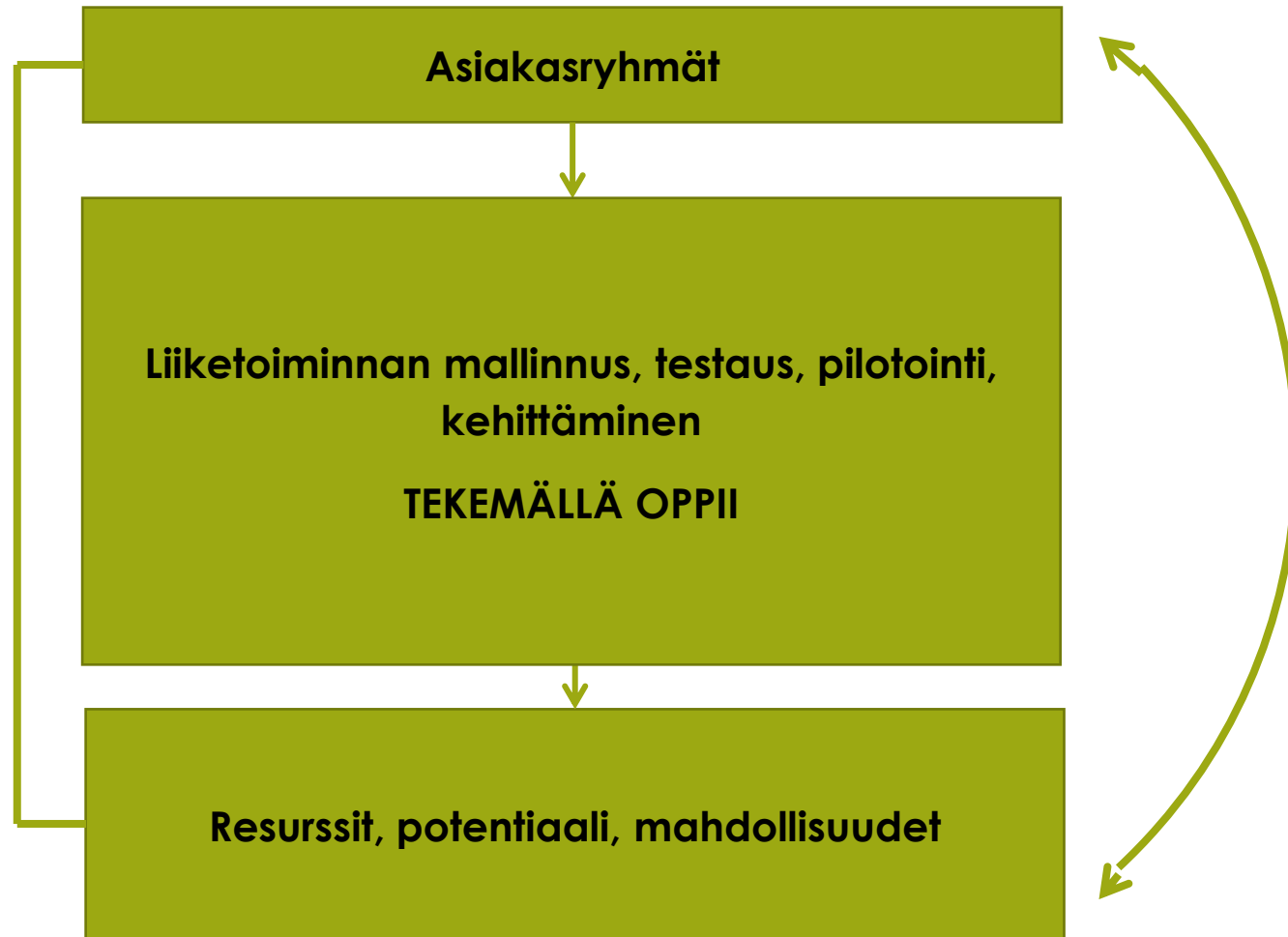
Palvelun eteneminen

- Yritystulkista pohjia (LTS, laskelmat, tietoa)
- Tapaaminen yritysneuvojan kanssa
- Räätylöödyt palveluehdoitukset
- Seuranta ja tuen tarjoaminen prosessin aikana
- Prosessin päättäminen

Miten kuvaan liiketoiminnan?

Kuinka liiketoiminta käynnistetään menestyksellisesti?

A tall, blue ladder stands vertically in the center of a vast, hilly landscape. The landscape is covered in dry, golden-brown grass and stretches out to rolling hills under a bright blue sky filled with fluffy white clouds. The sun is visible in the upper left corner, casting a soft glow. The ladder's shadow is cast on the ground, extending towards the bottom right.

Tulevaisuuden yhteinen malli

LAPIN

YHTEINEN
YRITTÄJYYS

MALLI

Yhteinen yrittäjyys

“Lapin yhteinen yrittäjyys” (työnimi) -malli on toimintamalli, joka **pyrkii vastaamaan maakunnallisiin, erityisesti pienempien kuntien, yhteisiin elinkeinopalveluiden/-neuvonnan haasteisiin.**

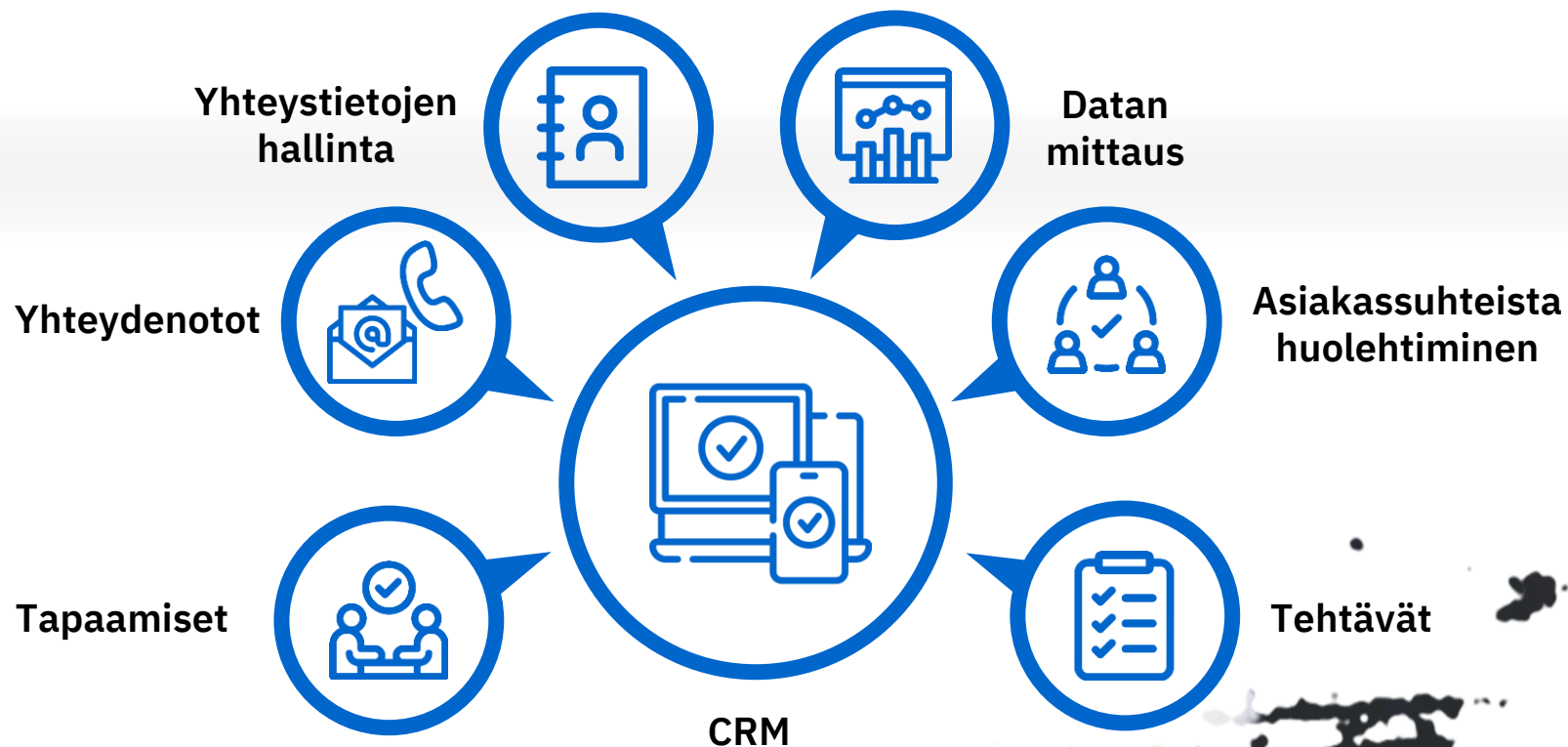
Yhteisellä yrittäjyydellä tarkoitetaan tässä yhteydessä ajatuksellista **yhteistyötä yrittäjyyden tukemisessa ja kehittämisessä Lapin maakunnallisessa laajuudessa luopumatta olemassa olevasta paikallisista erityispiirteistä ja seutukunnallisesta yhteistyöstä.**

Tavoitteena on nimenomaan olemassa olevia hyviä käytänteitä, asiantuntemusta ja resursseja / näiden hankintaa yhteen tuomalla **vahvistaa toimijioita systemaattisemman yhteistyön ja tämän mahdollistavan digitaalisen alustan avulla.**

Back Desk

Asiakkaalle näkymätön osa

CRM-pohjainen palvelumalli

Front Desk

Asiakkaalle näkyvä osa

Asiakkaalle näkyvä osa

- Ohjataan asiakkuudenhallinnan avulla
- **Digitaalisen palvelun pohjana nettisivu:**
 - Tietoa ei omisteta, se päivittyy ja toimijat vaihtuvat, jolloin ns. sisällön tuotantoon tarvittava resurssi voidaan minimoida
- **Asiakkaalle näkyvät:**
 - Aktivointi, tiedottaminen, tapahtumat, tapaamiset, sosiaalinen media, sähköpostikampanjat, kontaktointi: puhelut, sähköpostit (+chat), tietopalvelut

HEI MATKAILUALAN TOIMIJA!

TERVETULOA OPPIMAAN TEKÖÄLYSTÄ
IVALOON JA ETÄNÄ
TO 11.5. KLO 14.00-17.00

Olet sitten alan konkari tai uusi tekijä, saat työpajasta mukaasi tekoälystä uuden työkalun viestinnän ja markkinoinnin kehittämiseen. Aiheen meille alustaa etäyhteydellä tietokirjailija ja matkailualan asiantuntija Hanne Toivonen. Hanne Toivonen on Lapin alueen matkailualan asiantuntija.

LAPPILAISEN YRITTÄJÄ, HYÖDYNÄ **MAKSUTON** KONSULTOINTI!

Vipuvoimaa
EU:lta
2014-2020

Elinkeino-, liikenne- ja
ympäristökeskus

Lisätiedot
linkissä!

WEBINAARI 15.6.2023

BENCHMARK-WEBINAARI: YMPÄRIVUOTISTA MATKAILUA LAPPIIN

Klo 10-12

[ILMOITTAUDU](#)

[INFORMATION IN ENGLISH](#)

LISÄTIETOJA

Päivi Antila, Regional Partnership Manager
[paivi.antila \(at\) businessfinland.fi](mailto:paivi.antila@businessfinland.fi)

Visit Finland ja Lapin
ympäri vuotista matkailua
matkailua kehittäm.

Usein yrittäjät kohtaavat
kannattavuuteen ja houkutte-
luun. Tässä webinaarissa sinulla
on mahdollisuus kuulla alue-
organisaatioita Ruotsin
kesämatkailussa ja minkälai-

Visit Finland julkaisi 2021
matkailun kehittämisestä
pyöräilymatkailun näköku-
nasta. Miten voit hyödyntää
tietoja ja miten p-

Asiakasaktivointi

Esimerkkejä tapahtumista, jotka
tulee saada yrittäjien tietoisuuteen.

Hei Mikko,

Lämpimästi tervetuloa yrittäjäksi Utsjoelle! On mahtavaa saada Sinut joukkoomme. Mikäli et ole vielä ehtinyt tutustumaan sivuihimme, niin [täältä](#) löydät tietoa ja tukea erityisesti yrityksen alkutaipaleelle.

Sivustoilta löydät tukea myös koko yrittäjyyden matkallesi. Sivustojen sisällöt päivittyvät säännöllisesti, joten käythän kurkkaamassa näitä aina aika ajoin taikka tarpeen tullen.

Mikäli haluat varmistaa, että olet aina ajantasalla, niin voit liittyä uYrittäjä-uutiskirjeemme tilaajaksi [tästä](#).

Ja jos sinulla herää mitään kysymyksiä tai et löydä kaipaamaasi, otathan yhteyttä allekirjoittaneeseen matalalla kynnyksellä tai poikkea käymään elinkeinotoimistolla.

Parhain terveisin,
Juhán Länsman

Elinkeinoneuvoja
040 718 9494
juhan.lansman@utsjoki.fi
Utsjoen kunta, Luossa 1a,
99980 Utsjoki

Esimerkki uudelle kuntaan tulevalle yrittäjälle lähtevästä tervetuloviestistä. Viesteistä voidaan luoda eri versioita eri kohderyhmille ja näitä voidaan automatisoida

Havainnekuvaa toimintamallin mukaisesta verkkosivustisisällöstä:

Utsjoki – kahdeksan vuodenaikaa yrittää!

YHTEYSTIEDOT | [Icons]

UTSJOKI • OHJEJOHKA

[Etusivu](#) | [Suunnittelu](#) | [Perustaminen](#) | [Kehittäminen & kasvu](#) | [Omistajanvaihdos/Alasajo](#) | [Yleinen rahoitus](#) | [Ajankohtaista](#) |

Hei yrittäjä!

Täältä löydät kaiken tarpeellisen yrittämiseen Utsjoella.

Utsjoen aidot kahdeksan vuodenaikaa tarjoavat ainutlaatuiset mahdollisuudet yrittämiseen. Tutustu Utsjoen elinkeinoelämään, yrittämiseen ja erilaisiin ajankohtaisiin asioihin sekä ota tarvittaessa rohkeasti yhteyttä.

AJANKOHTAISTA:

Tietoa & apua

Oma tili [?]

Neuvoja kaveriksi

Yhteydenottopyyntö / Chat

TARPEESI MUKAISTA:

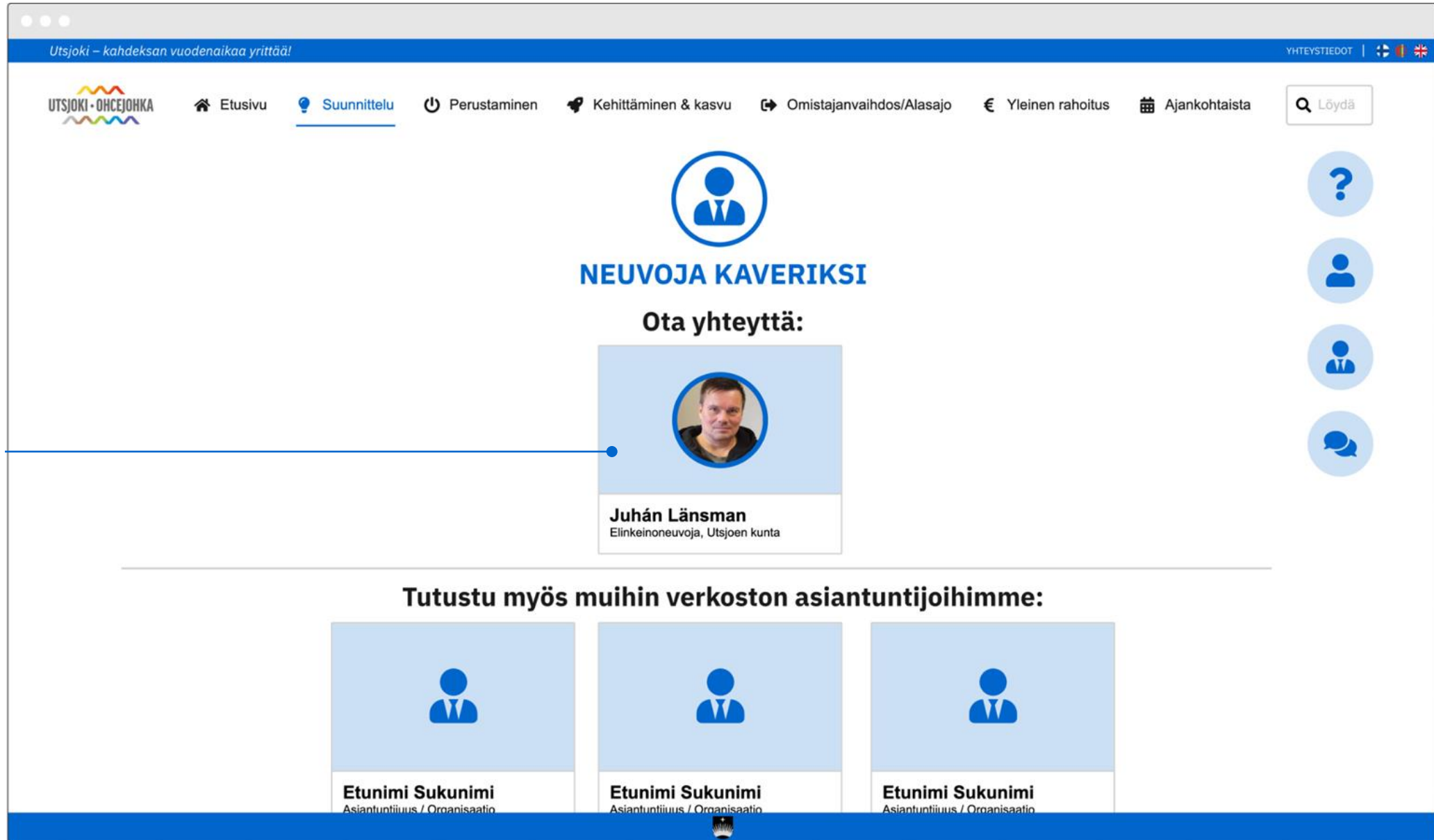
- Yrityksen suunnittelu**
Täältä löydät avuja aloittamiseen.
- Yrityksen perustaminen**
Täältä löydät tukea alkutaipaleelle.
- Kehittäminen, kasvu & muutokset**
Täältä löydät potkua seuraavaan loikkaan.
- Rekrytointi & osaaminen**
Täältä löydät tukea osaamisen hankintaan.
- Omistajanvaihdos/Alasajo**
Täältä löydät tukea lopputaipaleelle.

Annotations:

- Palveluiden saavutettavuudessa huomioitava myös ulkom. yrittäjät.
- Nk. kelluvat painikkeet takaavat, että akuutti apu on aina helposti saavutettavissa.
- Sivuston käyttöön liittyvä tuki.
- Mahdollinen oma asiakastili omien tietojen, asiakirjojen ja muistiinpanojen tallentamiseen.
- Suora yhteys kunnan vastaavaan yritysneuvojaan.
- Yhteydenottolomake ja mahdollinen chat-palvelu tulevaisuudessa.
- Tiedon ja materiaalien kategorisointi asiakkaan tarpeen/vaiheen mukaisesti.

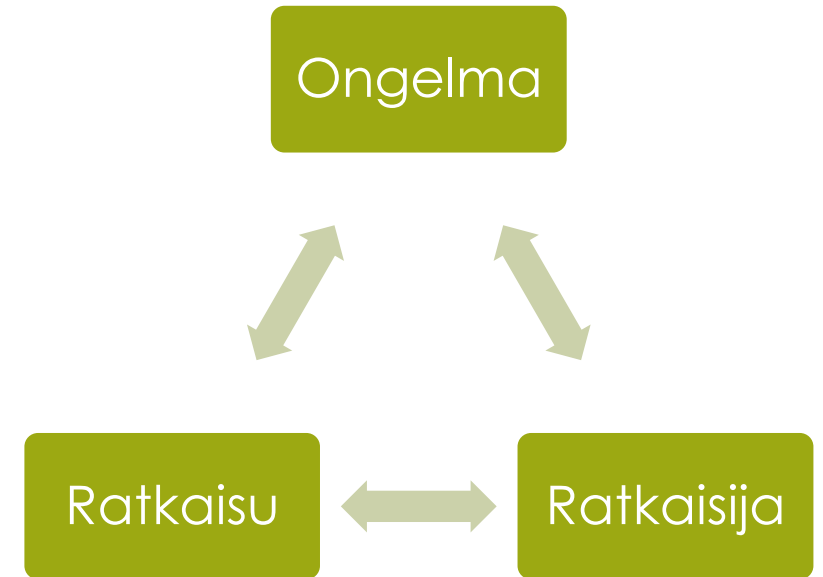
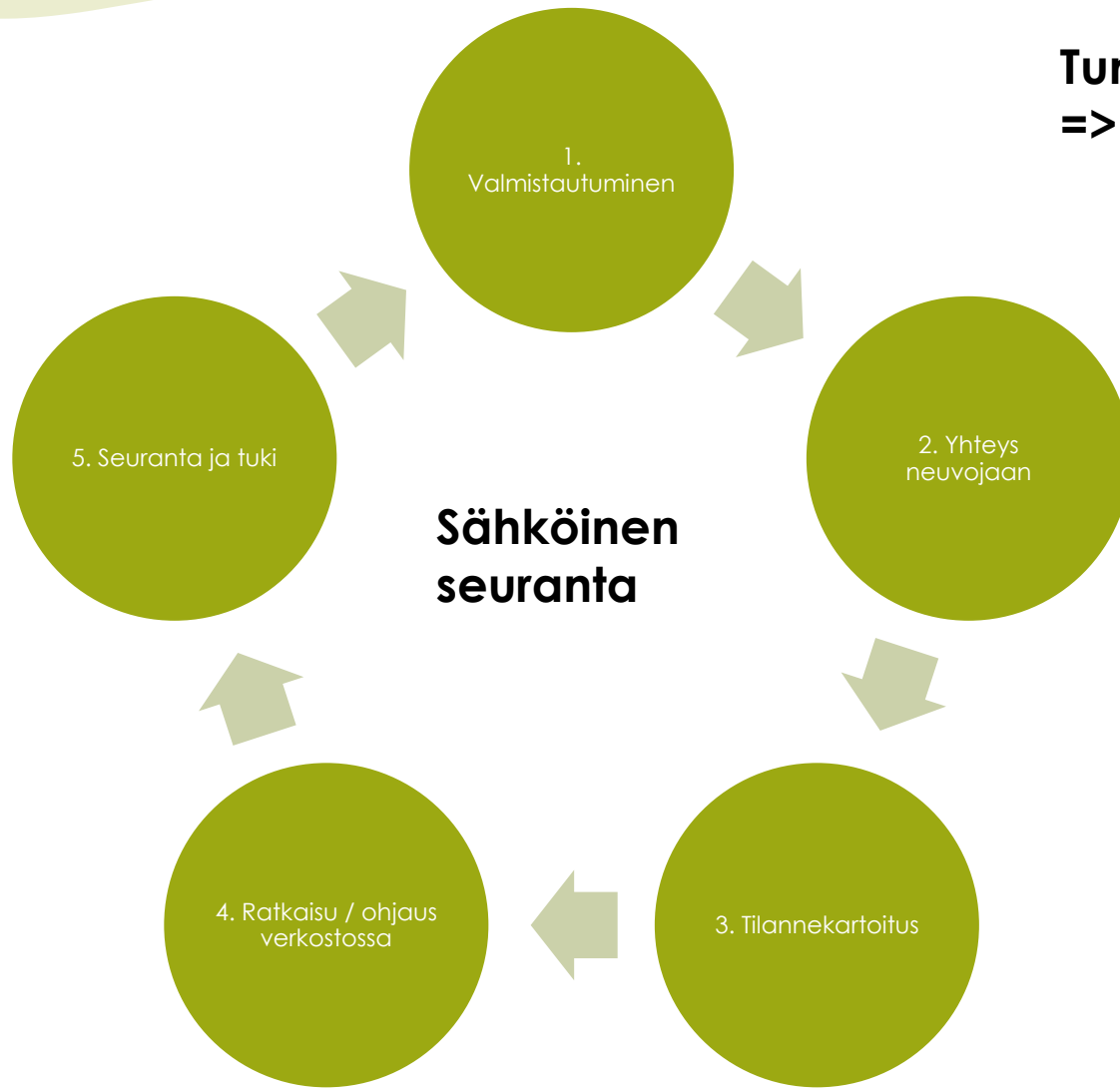
Havainnekuvaa toimintamallin mukaisesta verkkosivustisällöstä:

Kuntakohtaisessa mallissa ohjataan ottamaan ensin aina yhteyttä vastaavaan yritys-/elinkeino-neuvojaan asiakaskontaktin säilyttämiseksi sekä tiedon ja osaamisen kartuttamiseksi.

Prosessina etenisi yrittäjän näkökulmasta

Tunnistaminen
=> aktivointi

Valmistautuminen ja yhteydenotto

- Asiakas ottaa yhteyttä Utsjoen yritysneuvojaan, jolta saa tarkemmat ohjeet tapaamiseen valmistautumiseen
- Ohjeistuksen taustamateriaaleina Yritystulkin materiaalit, joihin asiakas ohjataan perehtymään
 - Mahdollisen LTS:n ja kehittämisajatuksen paperille laittaminen

Yritysasiantuntija perustaa asiakkuuden ja kirjaa yhteydenoton HubSpot –järjestelmään ja kirjaa asiakkaan (yritys) **liidin tilan** tilaan kesken.

Tilannekartoitus

- Yritysasiantuntija ja asiakas käyvät läpi asiakkaan tilanteen
- Tapaamisessa asiakkaan kanssa tehdään tilannekartoitus, jonka seurauksena asiakkaalle on polku miten edetään
 - yhteinen yhteydenotto ohjattavaan asiantuntijaan / Utsjoen asiantuntijan varmistaminen asiakkaalta jälkikäteen että asia on edennyt

Yritysasiantuntija kirjaa tapaamisen HubSpot järjestelmään, sekä tarvittaessa tekee itselle muistutuksen että varmistaa asiakkaan olleen yhteydessä asiantuntijaan.

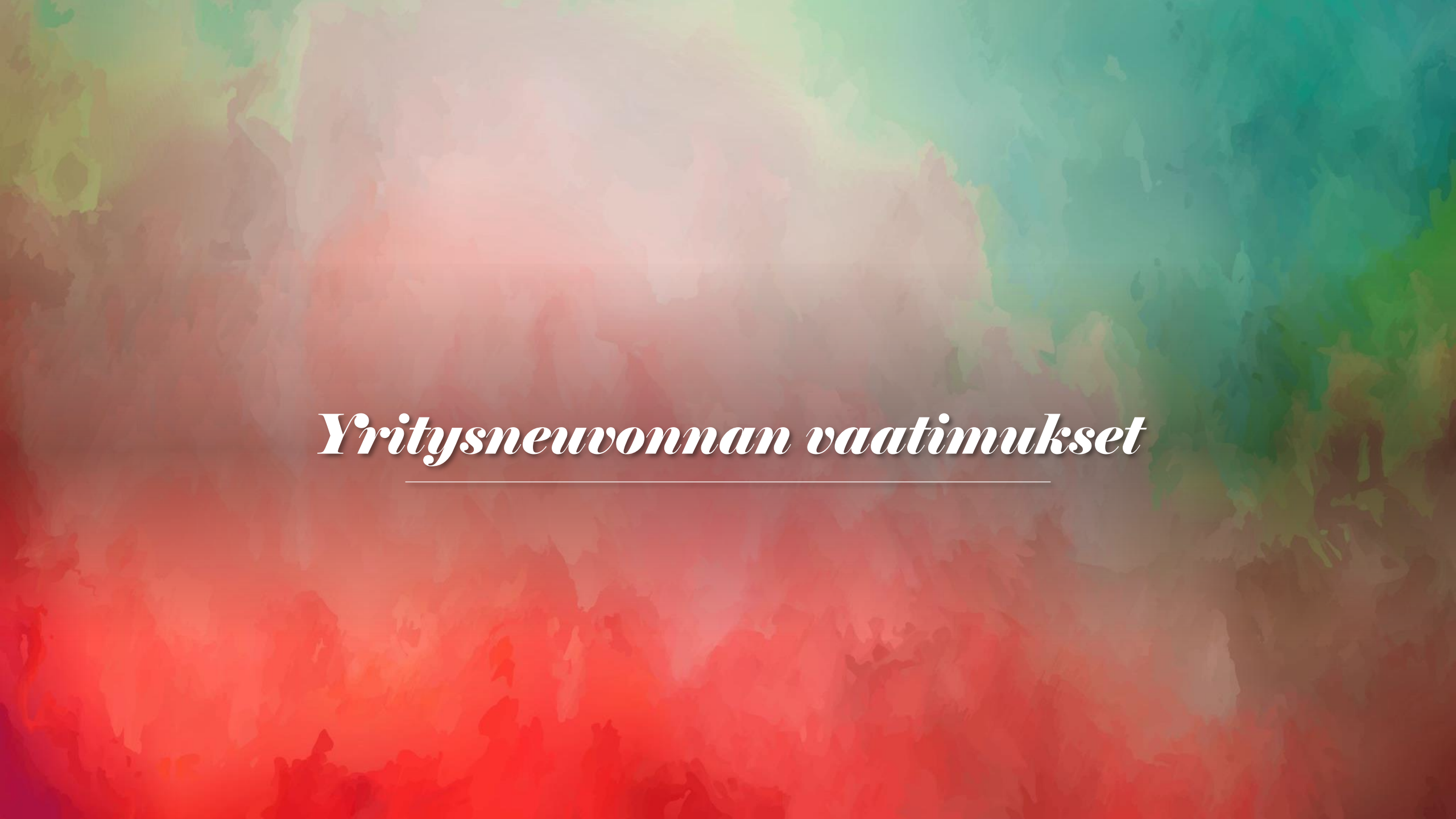
Seuranta

- Asia etenee taustalla, mikäli sitä ei voida kuitata ratkaistuksi ensimmäisen istunnon aikana
 - tarkoittaa asiakkaan ongelman ratkaisua
- Utsjoen yritysneuvoja on yhteydessä asiaa edistävään asiantuntijaan varmistaakseen, että asia ei ole pysähtynyt

=> varmistaa että asia etenee

Yritysasiantuntija tekee tarvittavan määrän aktiviteetteja muistutuksella, jotta voi seurata prosessin etenemistä

Kun asia on ratkaistu, asiakkaan (yritys) **liidin tila** kirjataan tyhjäksi.

Yritysneuvonnan vaatimukset

Yritysneuvojan osaaminen

- Yritysten kanssa työtä tekevien pitää
 - opiskella **Yritystulkin materiaali**
 - 90%:iin kysymyksistä löytyy vastaus sieltä
 - ei tarvitse osata ulkoa, vaan mihin löytyy vastaus
 - opiskella **keskeisimmän tuet** yrityksille ja niiden myöntöperusteet
 - tunnistaa ympärillä oleva verkosto toimijoista joille asiakkaan voi ohjata

=> Yritysneuvonnan laadun kehittäminen

- uusia yrityksiä, työpaikkoja,... seurauksena

